

ปรากฏการณ์การลาออกกลางคันและการคงอยู่ของนิสิตระดับปริญญาตรี
มหาวิทยาลัยบูรพา: การสร้างโมเดลการวัดเหตุผลในการตัดสินใจเลือกสาขาวิชาเรียน
Dropout and persistence phenomena of undergraduate students of
burapha university: create a model to measure reasons of
Selecting a major

เจนวิทย์ วารีปอ¹ ศรัณย์ ภิบาชนม์² และเสกสรรค์ ทองคำบรรจง³

Janewit Wareebor¹, Saran Phibanchan² and Sakesan Thongkhambunchong³

¹นิสิตปริญญาเอก ปร.ด. (วิจัย วัดผลและสถิติการศึกษา) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
Graduate education, Ph.D. (Education Research, Measurement and Statistic),
Faculty of Education, Burapha University. Corresponding author, E-mail: jw_wr@hotmail.com

²อาจารย์ ดร. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
Lecturer, PH.D., Faculty of Education, Burapha University. E-mail: sarunp@go.buu.ac.th

³อาจารย์ ดร. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
Lecturer, D.S., Faculty of Education, Burapha University. E-mail: phoenix.sake@gmail.com

Received: May 16, 2019; Revised: August 5, 2019; Accepted: August 18, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาปรากฏการณ์การลาออกกลางคันและการคงอยู่ของนิสิตระดับปริญญาตรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) สำรวจเหตุผลในการตัดสินใจเลือกสาขาวิชาเรียน (2) สร้างและพัฒนาโมเดลการวัดเหตุผลในการตัดสินใจเลือกสาขาวิชาเรียน และ (3) เปรียบเทียบ ความแตกต่างของเหตุผลในการตัดสินใจเลือกสาขาวิชาเรียนของนิสิตกลุ่มที่ลาออกกลางคันกับ กลุ่มที่คงอยู่ กลุ่มตัวอย่าง คือ นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยบูรพาที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2560 แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 ใช้สำรวจเหตุผลในการตัดสินใจเลือกสาขาวิชาเรียน จำนวน 60 คน กลุ่มที่ 2 ใช้สำหรับสร้างและพัฒนาโมเดลการวัด จำนวน 300 คน ซึ่งทั้ง 2 กลุ่ม ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง และกลุ่มที่ 3 ใช้เปรียบเทียบความแตกต่างของเหตุผลในการตัดสินใจเลือกสาขาวิชาเรียน จำนวน 554 คน ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามเหตุผลในการตัดสินใจเลือกสาขาวิชาเรียน สถิติที่ใช้คือ การวิเคราะห์ ปัจจัยเชิงสำรวจ ปัจจัยเชิงยืนยัน และความแปรปรวนพหุทางเดียว

ผลการวิจัย พบว่า (1) เหตุผลในการตัดสินใจเลือกสาขาวิชาเรียนที่ได้จากการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา มีทั้งหมด 24 ข้อ โดยส่วนใหญ่เลือกเรียนตามความต้องการของตัวเองหรือความชอบส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 78.33 (2) สามารถจัดกลุ่มข้อคำถามได้ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ทศนคติต่อสาขาวิชาเรียนที่ส่งเสริมความก้าวหน้าของตน 2) สิ่งจูงใจภายนอก 3) โอกาสจากสาขาวิชาที่เลือกเรียน และ 4) ด้านค่านิยมสังคมไทย ซึ่งโมเดลการวัดมีความตรง โดยพิจารณาจากค่าดัชนีในโมเดล ได้แก่ $\chi^2/df = 1.673$, RMSEA = 0.058, SRMR = 0.072, GFI = 0.903, AGFI = 0.856, NFI = 0.926, NNFI = 0.955, CFI = 0.966 ความตรงเชิงรวม (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.636-0.727 ความแปรปรวนที่สกัดได้มีค่าเท่ากับ 0.441 และความเที่ยงเชิงโครงสร้างมีค่าเท่ากับ 0.759) และความตรงเชิงจำแนก ($R^2_{xy} >$ ค่าเฉลี่ยของความแปรปรวนที่สกัดได้ของทั้ง 2 องค์ประกอบ) ซึ่งทั้งหมดผ่านเกณฑ์การประเมิน และ (3) นิสิตกลุ่มที่ลาออกกลางคันกับกลุ่มที่คงอยู่ ให้ความสำคัญกับเหตุผลในการตัดสินใจเลือกสาขาวิชาเรียนด้านทศนคติต่อสาขาวิชาเรียนที่ส่งเสริมความก้าวหน้าของตน ด้านโอกาสจากสาขาวิชาที่เลือกเรียน และด้านค่านิยมสังคมไทยแตกต่างกันเพียงเล็กน้อย ส่วน ด้านสิ่งจูงใจภายนอกนิสิตทั้ง 2 กลุ่มให้ความสำคัญไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: การลาออกกลางคัน การคงอยู่ เหตุผลในการตัดสินใจเลือกสาขาวิชาเรียน โมเดลการวัด

Abstract

This research was a study on undergraduate students' dropout and persistence phenomena with the purposes to: (1) explore the reasons for selecting a major, (2) create and develop a model to measure the reasons for selecting a major, and (3) compare differences of the reasons for selecting a major between persistence and dropout groups. There were three groups of sample including: Group 1 consisted of 60 students who were used for exploring the reasons for selecting a major, Group 2 consisted of 300 students who were used for creating and developing the measurement model, by which both groups gained from purposive sampling, and Group 3 consisted of 554 students who were used for comparing differences of the reasons for selecting a major gaining from stratified random sampling. The research instruments were a semi-structured interview and a questionnaire on reasons for selecting a major. The statistics used to analyze the data were exploratory factor analysis, confirmatory factor analysis and One-way MANOVA.

The results found that: (1) there were 24 items of reasons for selecting a major gaining from content analysis, in which 78.33% of the students chose the majors according to their personal needs or affection, (2) the questions could be classified into four components including: 1) attitude towards the major that promoted self-progress, 2) external motivation, 3) opportunities from the selected major and 3) the values of Thai society. The measurement model was valid considering from the index values of the model including: $\chi^2/df = 1.673$, RMSEA = 0.058, SRMR = 0.072, GFI = 0.903, AGFI = 0.856, NFI = 0.926, NNFI = 0.955, CFI = 0.966, collective validity (factor loading was between

0.636- 0.727, extracted variance was 0.441 and construct validity was 0.759), and discriminative validity was ($R^2_{xy} >$ the average of extracted variance of both components), in which all of them had passed the evaluation criteria, and (3) the persistence and dropout students placed importance on the reasons for selecting a major on attitude towards the major that promoted self-progress, opportunities from the selected major and the values of Thai society with a slight difference. Both groups of students placed importance on external motivation with no difference.

Keywords: Dropout, Persistence, Reasons of selecting a major, Measurement model

บทนำ

การที่นิสิตจะตัดสินใจว่าอนาคตต้องการประกอบอาชีพใดนั้น มีหลายองค์ประกอบที่ควรนำมาพิจารณาอย่างรอบคอบ ซึ่งควรพิจารณาตั้งแต่ตอนเลือกแนวทางศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา โดยองค์ประกอบในการพิจารณาประกอบด้วย การรู้จักตนเอง การรู้จักโลกของอาชีพ และการรู้จักโลกของการศึกษาต่อ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555) การรู้จักตนเองจะเกี่ยวกับเรื่องของบุคลิกภาพ ความสนใจ ความถนัด สติปัญญา เป้าหมายในชีวิต สภาพเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว ค่านิยม ตลอดจนรูปร่างลักษณะของร่างกาย ซึ่งบางคุณลักษณะอาจมองไม่เห็นในทางกายภาพ ต้องอาศัยแบบทดสอบช่วยในการค้นหา เช่น แบบวัดความสนใจในอาชีพ และแบบวัดความถนัด เป็นต้น ในส่วนของการรู้จักโลกของอาชีพ จะเกี่ยวข้องกับลักษณะงาน คุณสมบัติของผู้ประกอบอาชีพ โอกาสก้าวหน้าในอาชีพ และตลาดแรงงาน ซึ่งโดยรวมจะเป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละอาชีพ โดยนิสิตต้องพิจารณาอาชีพที่เหมาะสมกับคุณสมบัติของตนเองที่ได้ทำการสำรวจในขั้นตอนของการรู้จักตนเอง เมื่อนิสิตได้ข้อสรุปจาก 2 ขั้นแรกต่อไปต้องทำความรู้จักโลกของการศึกษาต่อ ซึ่งเปรียบเสมือนสะพานเชื่อมไปยังอาชีพเป้าหมายของนิสิต โดยโลกของการศึกษาต่อจะเกี่ยวข้องกับคณะที่เปิดสอน รายละเอียดของหลักสูตร โอกาสในการประกอบอาชีพ และขั้นตอนการสอบคัดเลือก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555) ซึ่งขั้นตอนสุดท้ายนี้ นิสิตต้องพิจารณาสาขาวิชาที่สอดคล้องกับอาชีพเป้าหมาย ตลอดจนรายละเอียดของหลักสูตรเพื่อดูความเป็นไปได้ในแง่ของความสำเร็จทางการศึกษา ปัจจุบันทั่วทั้งโลกกำลังประสบปัญหาการลาออกกลางคันของนักศึกษาเป็นการบ่งบอกถึงการขาดการรู้จักตนเอง ขาดการรู้จักโลกของอาชีพ และขาดการรู้จักโลกของการศึกษาต่อ ซึ่งผลเสียจากการลาออกกลางคันทำให้สูญเสียค่าใช้จ่ายโดยเปล่าประโยชน์ทั้งงบประมาณสนับสนุนจากรัฐบาล และงบจากครอบครัวของนักศึกษา โดยเฉพาะในปัจจุบันค่าลงทะเบียนเรียน และค่าธรรมเนียมต่าง ๆ สูงขึ้นส่งผลให้ครอบครัวนักศึกษาภาระเพิ่มขึ้น เช่น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มีค่าเล่าเรียนเพิ่มขึ้นประมาณ 40% (เดอะอีสานเรคคอร์ด, 2558) ผลเสียอีกอย่างถือว่าการสูญเสียที่มีผลกระทบเป็นอย่างมากต่อบุคคล และสังคมได้แก่ การสูญเสียโอกาสในชีวิต นอกจากจะเสียค่าใช้จ่ายจำนวนมากแล้วนักศึกษายังเสียเวลาไปกับการเล่าเรียนที่ไม่เกิดประโยชน์ต่อตนเอง หรือเสียเวลาในการเริ่มต้นลงทะเบียนเรียน บางคนอาจเลิกเรียนแล้วหันไปประกอบอาชีพรายได้

ต่ำ หรือบางคนอาจกลายเป็นปัญหาของสังคม ซึ่งมหาวิทยาลัยบูรพาเป็นอีกสถาบันที่กำลังประสบปัญหาการลาออกกลางคัน โดยมีสัดส่วนการลาออกกลางคันของนิสิตรหัส 53-55 รุนละกว่า 20% หรือประมาณ 2,000–4,000 คน (กองทะเบียนและประมวลผลการศึกษา, 2559)

เครือข่ายองค์กรบริหารงานวิจัยแห่งชาติ (คอบช.) ได้มีความตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจึงได้ระบุไว้ในกรอบการวิจัยประจำปีงบประมาณ 2561 ในส่วนของการศึกษาและสร้างสรรค์การเรียนรู้ข้อที่ 4 ซึ่งเขียนไว้ว่า การจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ได้แก่ การตัดสินใจในการศึกษาต่อหรือออกจากโรงเรียนกลางคัน และปัจจัยกำหนดการตัดสินใจศึกษาต่อในระดับต่าง ๆ ผลผลิตที่ต้องการคือองค์ความรู้ การตัดสินใจในการศึกษาต่อหรือออกจากโรงเรียนกลางคัน และปัจจัยกำหนดการตัดสินใจ (กองบริหารแผนและงบประมาณการวิจัยและสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ, 2560) จากปัญหาการลาออกกลางคันของนิสิตและการกำหนดกรอบการวิจัยของเครือข่ายองค์กรบริหารงานวิจัยแห่งชาติ (คอบช.) ทำให้ผู้วิจัยตระหนักถึงความรุนแรงของปัญหาและมีความสนใจที่พยายามจะสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการตัดสินใจในการศึกษาต่อ และปัจจัยกำหนดการตัดสินใจศึกษาต่อในระดับต่างๆ จึงได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะงานวิจัยของบิน (Bean, 1982) และฮอลแลนด์ (Smart, Feldman, & Ethington, 2000, pp. 37-38) ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เพื่อจับประเด็นสำคัญซึ่งไม่ว่าจะเป็นโมเดลของบินหรือแนวคิดของฮอลแลนด์ต่างก็เป็นเรื่องของทางเลือกของบุคคล ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาเหตุผลในการเลือกสาขาวิชาเรียนของนิสิตว่าประกอบด้วยอะไรบ้าง แล้วเหตุผลในการเลือกสาขาวิชาเรียนของนิสิตกลุ่มที่คงอยู่แตกต่างจากนิสิตกลุ่มเสี่ยงลาออกกลางคันหรือไม่ ซึ่งถ้าพบความแตกต่างองค์ความรู้ที่ได้จะเป็นประโยชน์อย่างมาในการแนะแนวทางการศึกษาต่อให้กับนักเรียนที่กำลังตัดสินใจเลือกสาขาวิชาเรียน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจเหตุผลในการตัดสินใจเลือกสาขาวิชาเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยบูรพา
2. เพื่อสร้างและพัฒนาโมเดลการวัดเหตุผลในการตัดสินใจเลือกสาขาวิชาเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยบูรพา
3. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของเหตุผลในการตัดสินใจเลือกสาขาวิชาเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยบูรพา ระหว่างนิสิตกลุ่มที่ลาออกกลางคันกับกลุ่มที่คงอยู่

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยบูรพา

กลุ่มตัวอย่าง คือ นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยบูรพาที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2560

โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มตัวอย่างที่ 1 ใช้สำหรับการสัมภาษณ์ ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง โดยมีคุณสมบัติคือ เป็นนิสิตที่ศึกษาในปีการศึกษา 2560 ส่วนการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้เทคนิคการเก็บข้อมูลโดยอาศัยหลักการ “เก็บจนกว่าข้อมูลจะอิ่มตัว” ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์นิสิตทั้งหมด 60 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ 2 ใช้สำหรับสร้างและพัฒนาโมเดลการวัด จำนวน 300 คน ได้มาจากการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยมีคุณสมบัติคือ เป็นนิสิตที่มีเกรดเฉลี่ยสะสมผ่านเกณฑ์ การสำเร็จการศึกษา และศึกษาในชั้นปีที่ 3 ขึ้นไป เพราะจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลจากนิสิตที่มีแนวโน้มจะสำเร็จการศึกษาสูง เนื่องจากข้อมูลกลุ่มนี้จะนำมาวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสำรวจ (EFA) และปัจจัยเชิงยืนยัน (CFA) ดังนั้นจึงใช้เงื่อนไขสถิติดังกล่าวกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งแฮร์และคณะ (Hair, Black, Babin, & Anderson, 2010, p. 102) แนะนำว่าควรใช้อัตราส่วน 10:1 ของตัวบ่งชี้ ซึ่งผลจากการสัมภาษณ์สรุปได้ว่าเหตุผลในการตัดสินใจเลือกสาขาวิชาเรียนของนิสิตมีทั้งหมด 24 ข้อ จึงใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย 240 คน จากการเก็บข้อมูลนิสิตที่ให้ความร่วมมือทั้งหมด 300 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ 3 คือ นิสิตรหัส 59 จำนวน 554 ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ โดยมีขั้นตอนการสุ่มดังนี้

ขั้นที่ 1 แบ่งชั้นภูมิโดยใช้สัดส่วนการลาออกกลางคันของนิสิตเป็นเกณฑ์ในการแบ่ง ซึ่งมี 2 ชั้นภูมิ ได้แก่ กลุ่มคณะที่มีสัดส่วนการลาออกสูง (ลาออกมากกว่า 20%) กับกลุ่มคณะที่มีสัดส่วน การลาออกต่ำ (ลาออกน้อยกว่า 20%) ผลการสุ่มพบว่า คณะที่เป็นตัวแทนของกลุ่มที่ลาออกสูง ได้แก่ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ และคณะวิทยาการสารสนเทศ ส่วนคณะที่เป็นตัวแทน ของกลุ่มที่ลาออกต่ำ ได้แก่ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ และ คณะการจัดการและการท่องเที่ยว

ขั้นที่ 2 ในแต่ละคณะประกอบด้วยหลายสาขาวิชา ดังนั้นจึงใช้สาขาวิชาเป็นหน่วยการสุ่ม ด้วยวิธีการสุ่มแบบง่าย โดยกำหนดโควตาชั้นภูมิละ 6 สาขาวิชา รวมเป็น 12 สาขาวิชา และใช้จำนวนนิสิตรหัส 59 ทั้งหมดของสาขาวิชาดังกล่าวเป็นหน่วยการวิเคราะห์

กระบวนการสุ่มดังกล่าวเป็นเพียงการคัดกรองข้อมูลในเบื้องต้น เพื่อเพิ่มโอกาสให้เจอนิสิตกลุ่มเสี่ยงลาออกกลางคันกับกลุ่มที่คงอยู่ ซึ่งการระบุว่ามีนิสิตควรอยู่กลุ่มใดนั้นจะมีฟังก์ชันจำแนกในการระบุกลุ่มอีกขั้นตอนหนึ่ง

ส่วนการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้เงื่อนไขสถิติโมเดลสมการโครงสร้าง (เนื่องจากงานวิจัยมีหลายระยะ ซึ่งข้อมูลของนิสิตรหัส 59 จะถูกนำไปใช้ในการวิจัยระยะอื่น ๆ ด้วย ผู้วิจัยจึงเลือกใช้เงื่อนไขสถิติที่มีความเข้มงวดเรื่องหน่วยการวิเคราะห์มากที่สุดเป็นตัวกำหนด) โดยแฮร์และคณะ (2010, pp. 642-644) ระบุว่าเทคนิคการประมาณค่าแบบ Maximum likelihood (ML) ควรใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 100-400 หน่วย แต่ผู้วิจัยใช้การประมาณค่าแบบ Weighted least squares (WLS) เพราะตัวแปรตามเป็นประเภทแบ่งกลุ่ม ซึ่งต้องใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างมากกว่าวิธีการประมาณค่าแบบ ML โดยผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยไว้อย่างน้อย 500 คน จากการเก็บข้อมูลนิสิตที่ให้ความร่วมมือทั้งหมด 554 คน

2. เครื่องมือการวิจัย

2.1 แบบสัมภาษณ์เหตุผลในการตัดสินใจเลือกสาขาวิชาเรียนประเภทกึ่งโครงสร้าง

2.2 แบบสอบถามเหตุผลในการตัดสินใจเลือกสาขาวิชาเรียน (ช่วงพัฒนา) ประเภทมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 24 ข้อคำถาม ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.308-0.662 และค่าความสอดคล้องภายใน (Cronbach's alpha) เท่ากับ 0.865

2.3 แบบสอบถามเหตุผลในการตัดสินใจเลือกสาขาวิชาเรียน (ช่วงนำมาใช้) ประเภทมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 18 ข้อคำถาม ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.426-0.619 และ ค่าความสอดคล้องภายในเท่ากับ 0.882

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) เพื่อสร้างข้อคำถามเกี่ยวกับเหตุผลในการตัดสินใจเลือกสาขาวิชา

3.2 นำข้อคำถามจากข้อ 1 มาจัดองค์ประกอบด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (EFA) เพื่อสร้างโมเดลการวัดเหตุผลในการตัดสินใจเลือกสาขาวิชา โดยการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสำรวจผู้วิจัยเลือกใช้วิธี Principal component factoring ในการสกัดปัจจัยและหมุนแกนแบบ Oblique ทั้งนี้เพราะต้องการให้ปัจจัยที่สกัดได้มีความสัมพันธ์กันเนื่องจากมุ่งวัดในสิ่งเดียวกัน จากนั้นยืนยัน ความตรงของโมเดลการวัดด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) ซึ่งจะตรวจสอบ 1) ความสอดคล้องกลมกลืน (Fit Model) และ 2) ความตรงเชิงโครงสร้างของโมเดลการวัด

3.3 เปรียบเทียบความแตกต่างของเหตุผลในการตัดสินใจเลือกสาขาวิชาเรียนของนิสิตระหว่างนิสิตกลุ่มที่ลาออกกลางคันกับกลุ่มที่คงอยู่ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณทางเดียว

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการสำรวจเหตุผลในการตัดสินใจเลือกสาขาวิชาเรียนของนิสิต

จากการสัมภาษณ์เหตุผลในการตัดสินใจเลือกสาขาวิชาเรียนของนิสิตพบว่า มีทั้งหมด 24 เหตุผล ซึ่งนิสิตส่วนใหญ่เลือกเรียนตามความต้องการของตัวเองหรือความชอบส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 78.33 รองลงมาคือ เลือกเรียนเพราะคิดว่าเหมาะสมกับความสามารถของตน และเลือกเรียนเพราะผลประโยชน์หรือผลตอบแทนจากสายอาชีพ เช่น หางานง่าย รายได้ดี มีเกียรติในสังคม มีอาชีพที่มั่นคง ฯลฯ คิดเป็นร้อยละ 46.67 และ 40.00 ตามลำดับ

2. ผลการสร้างและพัฒนาโมเดลการวัดเหตุผลในการตัดสินใจเลือกสาขาวิชาเรียน

2.1 การจัดกลุ่มข้อคำถามของเหตุผลในการตัดสินใจเลือกสาขาวิชาเรียนด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (EFA) ขั้นแรกทำการตรวจสอบความเหมาะสมของข้อมูลในการวิเคราะห์ปัจจัยพบว่า ค่า Bartlett's Test มีนัยสำคัญทางสถิติ และค่า KMO เท่ากับ 0.835 แสดงว่าข้อมูลมีความเหมาะสมในระดับดีมาก (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2556, น. 377) ขั้นที่สองทำการพิจารณาจำนวนองค์ประกอบของโมเดลการวัด โดยคัดเลือกเฉพาะองค์ประกอบที่มีค่า Eigen เกิน 1 เท่านั้น ผลการ

วิเคราะห์พบว่า มีจำนวน 4 องค์ประกอบที่ค่า Eigen เกิน 1 สรุปได้ว่า เหตุผลการตัดสินใจเลือกสาขาวิชาเรียนของนิสิตมีจำนวน 4 องค์ประกอบ โดยทั้ง 4 องค์ประกอบร่วมกันอธิบายความผันแปรของตัวแปรแฝงได้ร้อยละ 59.157 (<60) ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์การประเมินเพียงเล็กน้อย (สุวิมล ติรภานันท์, 2555, น. 32)

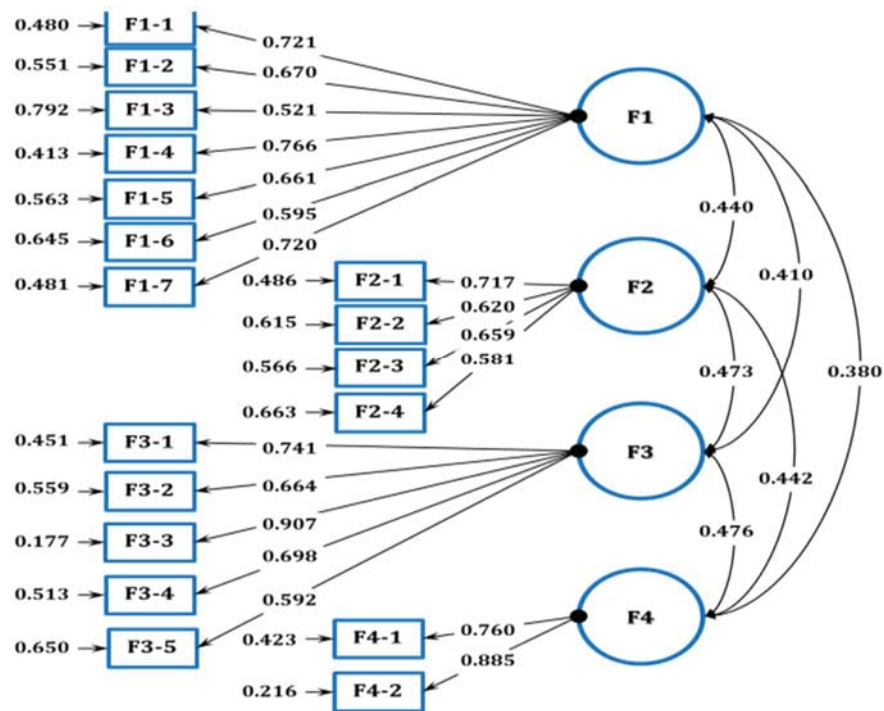
ตารางที่ 1 องค์ประกอบ และค่าน้ำหนักองค์ประกอบของเหตุผลในการตัดสินใจเลือกสาขาวิชาเรียน

ข้อคำถาม	Loading
องค์ประกอบที่ 1 ด้านทัศนคติต่อสาขาวิชาเรียนที่ส่งเสริมความก้าวหน้าของตน	
เลือกเพราะเป็นสาขาที่มีความน่าสนใจ	0.773
เลือกเพราะคิดว่าเป็นสาขาที่เหมาะสมกับความสามารถของตน	0.744
เลือกเพราะมีความชอบในรายวิชาเฉพาะของสาขานั้นๆ เช่น ศิลปะ ฯลฯ	0.605
เลือกเพราะอยากพัฒนาทักษะด้านที่ยังอ่อน (เช่น การแสดงออก ฯลฯ)	0.429
เลือกเพราะคิดว่าเป็นสาขาที่ส่งเสริมให้แสดงความสามารถได้เต็มที่	0.794
เลือกเพราะคิดว่าความรู้ในสาขาที่เรียน สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตรจริงได้	0.717
เลือกเรียนเพื่อนำไปประกอบอาชีพตามที่ใฝ่ฝันเอาไว้	0.681
องค์ประกอบที่ 2 ด้านสิ่งจูงใจภายนอก	
เลือกเรียนเพราะเพื่อนชวน/เลือกตามเพื่อน	0.829
เลือกเรียนเพราะครูแนะแนว หรือครูในโรงเรียนแนะนำ	0.781
เลือกเรียนเพราะมีต้นแบบ หรือแบบอย่างในสายอาชีพ	0.576
เลือกเรียนเพราะโอกาสจบสูง (เรียนง่าย, จบง่าย)	0.692
องค์ประกอบที่ 3 ด้านโอกาสจากสาขาวิชาที่เลือกเรียน	
เลือกเรียนเพราะสามารถหางานได้ง่าย	0.732
เลือกเรียนเพราะสามารถทำงานได้หลากหลาย	0.788
เลือกเรียนเพราะเป็นสายอาชีพที่มีแนวโน้มเป็นที่ต้องการของตลาดในอนาคต	0.791
เลือกเรียนเพราะเป็นสายอาชีพที่รายได้ดี	0.787
เป็นสาขาอาชีพที่ขาดแคลนทรัพยากรบุคคล (เป็นที่ต้องการของตลาดงาน)	0.628
องค์ประกอบที่ 4 ด้านค่านิยมสังคมไทย	
เลือกเรียนเพราะเป็นอาชีพที่มีเกียรติในสังคม	0.893
เลือกเรียนเพราะเป็นอาชีพที่มั่นคงต่ออนาคต	0.898

จากตารางที่ 1 เป็นการประเมินน้ำหนักองค์ประกอบของแต่ละข้อคำถาม โดยสุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2556, น. 364) ระบุว่าควรคัดเฉพาะข้อคำถามที่มีน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.4 ขึ้นไป ผลการวิเคราะห์พบว่า องค์ประกอบที่ 1 มีจำนวน 7 ข้อคำถาม ค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.429-0.794 องค์ประกอบที่ 2 มีจำนวน 4 ข้อคำถาม ค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.576-0.829 องค์ประกอบที่ 3 มีจำนวน 5 ข้อคำถาม ค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.628-0.791 และองค์ประกอบที่ 4 มีจำนวน

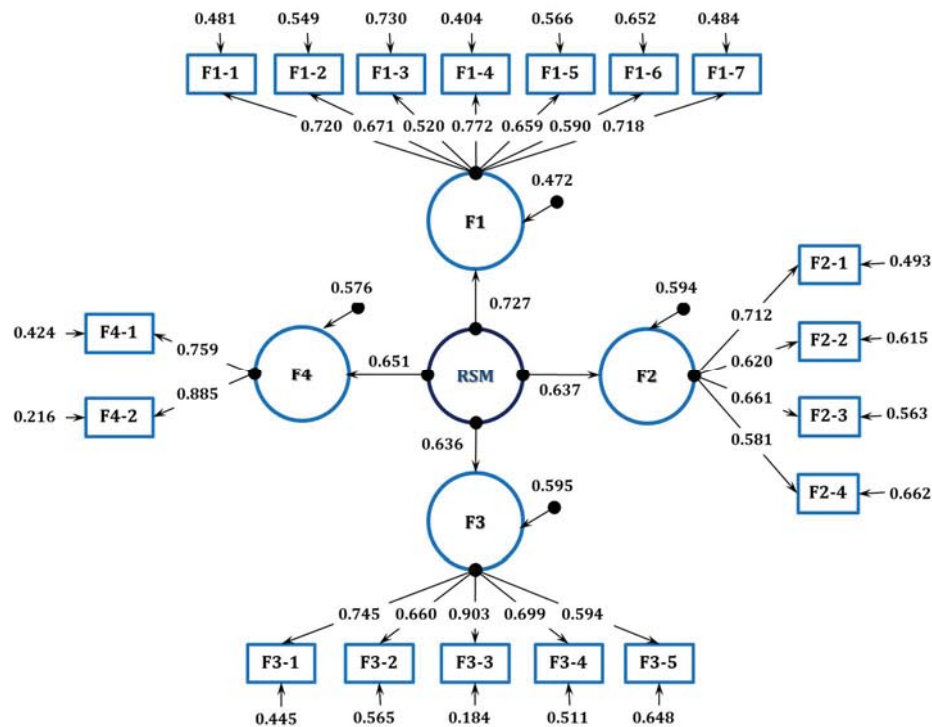
2 ข้อคำถาม คำนวณน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.893- 0.898 ทั้งนี้มีข้อคำถามที่ถูกตัด จำนวน 6 ข้อคำถามเพราะไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน

2.2 การตรวจสอบความตรงของโมเดลการวัดเหตุผลในการตัดสินใจเลือกสาขาวิชาเรียน การประเมินความตรงของโมเดลการวัดด้วยการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงยืนยัน จะต้องผ่าน การพิจารณา 1) ด้านความสอดคล้องกลมกลืน และ 2) ด้านความตรงเชิงโครงสร้างของโมเดลการวัด

Chi-Square = 190.629, df = 113, p-value = 0.000, RMSEA = 0.059

ภาพที่ 1 โมเดลความแปรปรวนร่วม (Covariance) ระหว่างองค์ประกอบของโมเดลการวัดเหตุผลในการตัดสินใจเลือกสาขาวิชาเรียน

Chi-Square = 192.432, df = 115, p-value = 0.000, RMSEA = 0.058

ภาพที่ 2 โมเดลการวัดลำดับที่ 2 (Second order) ของเหตุผลในการตัดสินใจเลือกสาขาวิชาเรียน

1) การตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลการวัด

ตารางที่ 2 ค่าดัชนีความกลมกลืนของโมเดล (กรณี N>250 และตัวแปรสังเกตได้ 13-29 ตัวแปร)

Goodness of fit Statistics	ค่าดัชนีโมเดล Covariance	ค่าดัชนีโมเดล Second order
Chi-square (χ^2) มีนัยสำคัญได้	190.629 (0.00)	192.432 (0.00)
Group 1: Absolute fit measures		
Normed chi-square (≤ 3)	1.687	1.673
GFI (≥ 0.90)	0.904	0.903
RMSEA (< 0.07)	0.059	0.058
SRMR (< 0.08)	0.072	0.072
Group 2: Incremental fit indices		
NFI (≥ 0.90)	0.926	0.926
CFI (> 0.92)	0.966	0.966
Group 3: Parsimony fit indices		
AGFI (≥ 0.85)	0.854	0.856

ที่มา: Schermelleh-Engel, Moosbrugger and Muller (2003, p. 52) และ Hair et al. (2010, pp. 647-654)

จากตารางที่ 2 เป็นการตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลการวัด โดยแบ่งดัชนีเป็น 3 กลุ่ม โดยกลุ่มที่ 1 เป็นการตรวจสอบ Absolute fit indices พบว่าดัชนี Normed chi-square, GFI, RMSEA, และ SRMR ของทั้ง 2 โมเดลผ่านเกณฑ์การประเมินความสอดคล้อง จากนั้นทำการพิจารณาดัชนีกลุ่มที่ 2 เป็นการตรวจสอบ Incremental fit indices พบว่าค่าดัชนี NFI และ CFI ของทั้ง 2 โมเดลผ่านเกณฑ์การประเมินความสอดคล้อง และกลุ่มที่ 3 เป็นการทดสอบ Parsimony fit Indices พบว่า ค่าดัชนี AGFI ของทั้ง 2 โมเดลผ่านเกณฑ์การประเมินความสอดคล้อง ดังนั้นในภาพรวมพบว่า โมเดลการวัดเหตุผลในการตัดสินใจเลือกสาขาวิชาเรียนทั้ง 2 รูปแบบผ่านเกณฑ์การประเมินความสอดคล้องกลมกลืน หรือโมเดลการวัดมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

2) การตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของโมเดลการวัด

การตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง พิจารณาจาก 1) ความตรงเชิงรวม (Convergent validity) และ 2) ความตรงเชิงจำแนก (Discriminant validity) มีรายละเอียดดังตารางที่ 3

การพิจารณาความตรงเชิงรวมจะประเมินจากน้ำหนักองค์ประกอบ ซึ่งควรมีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ค่าเฉลี่ยของความแปรปรวนที่สกัดได้ (R^2) ควรมีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป และความเที่ยงเชิงโครงสร้าง (ρ_c) ควรมีค่าตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป (Hair et al., 2010, pp. 686-687) ซึ่งจากตารางที่ 3 พบว่า น้ำหนักองค์ประกอบโครงสร้างหลัก มีค่าอยู่ระหว่าง 0.636-0.727 ส่วนน้ำหนักองค์ประกอบของข้อคำถามด้าน F1 มีค่าอยู่ระหว่าง 0.520-0.772, ด้าน F2 มีค่าอยู่ระหว่าง 0.581-0.712, ด้าน F3 มีค่าอยู่ระหว่าง 0.594-0.903 และ ด้าน F4 มีค่าอยู่ระหว่าง 0.759-0.885 เมื่อพิจารณาความแปรปรวนที่สกัดได้ (R^2) ในภาพรวมของโมเดลการวัดพบว่า มีค่าเท่ากับ 0.441 ส่วนรายด้านมีค่าอยู่ระหว่าง 0.416-0.680 และความเที่ยงเชิงโครงสร้าง (ρ_c) ในภาพรวมของโมเดลการวัดพบว่า มีค่าเท่ากับ 0.759 ส่วนรายด้านมีค่าอยู่ระหว่าง 0.740-0.848 ผลการพิจารณาความตรงเชิงรวมพบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ และค่าความเที่ยงเชิงโครงสร้างผ่านเกณฑ์การประเมิน แต่ความแปรปรวนที่สกัดได้ต่ำกว่าเกณฑ์เล็กน้อยซึ่งอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ สรุปภาพรวมพบว่าโมเดลมีความตรงเชิงรวม

ในส่วนของการพิจารณาความตรงเชิงจำแนก เป็นการนำค่าความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบในโมเดลความแปรปรวนร่วม (Covariance) ดังภาพที่ 1 มาพิจารณา ถ้ากำลังสองของความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ (R^2) มากกว่าค่าเฉลี่ยของความแปรปรวนที่สกัดได้ (R^2) ของทั้ง 2 องค์ประกอบหรือองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่ง แสดงว่าองค์ประกอบคู่ นั้นขาดความตรงเชิงจำแนก ซึ่งผลการพิจารณาทั้งหมดจำนวน 6 คู่ พบว่า ทุกคู่มีความตรงเชิงจำแนก (ผลดังตารางที่ 4)

ผลการประเมินความตรงเชิงโครงสร้างพบว่า ผ่านการประเมินทั้งความตรงเชิงรวมและความตรงเชิงจำแนก แสดงว่า โมเดลการวัดเหตุผลการตัดสินใจเลือกสาขาวิชาเรียนมีความตรงเชิงโครงสร้าง

สรุปผลการประเมินความตรงของโมเดลการวัด (Assessing measurement model validity) พบว่า ผ่านการประเมินด้านความสอดคล้องกลมกลืนและด้านความตรงเชิงโครงสร้าง หมายความว่า โมเดลการวัดเหตุผลในการตัดสินใจเลือกสาขาวิชาเรียนมีคุณภาพด้านความตรง

ตารางที่ 3 ค่าพารามิเตอร์ ค่าเฉลี่ยของความแปรปรวนที่สกัดได้ (ρ_v) และค่าความเที่ยงเชิงโครงสร้าง (ρ_c) ของโมเดลการวัดเหตุผลในการตัดสินใจเลือกสาขาวิชาเรียน

Component	Factor loading	R ²	Measurement error
องค์ประกอบหลักในโมเดลการวัด ($\rho_v = 0.441$, $\rho_c = 0.759$)			
F1	0.727**	0.529	0.472
F2	0.637**	0.406	0.594
F3	0.636**	0.404	0.595
F4	0.651**	0.424	0.576
F1: ด้านทัศนคติต่อสาขาวิชาเรียนที่ส่งเสริมความก้าวหน้าของตน ($\rho_v = 0.448$, $\rho_c = 0.848$)			
F1-1	0.720**	0.518	0.481
F1-2	0.671**	0.450	0.549
F1-3	0.520**	0.270	0.730
F1-4	0.772**	0.596	0.404
F1-5	0.659**	0.434	0.566
F1-6	0.590**	0.348	0.652
F1-7	0.718**	0.516	0.484
F2: ด้านสิ่งจูงใจภายนอก ($\rho_v = 0.416$, $\rho_c = 0.740$)			
F2-1	0.712**	0.507	0.493
F2-2	0.620**	0.384	0.615
F2-3	0.661**	0.437	0.563
F2-4	0.581**	0.338	0.662
Component	Factor loading	R ²	Measurement error
F3: ด้านโอกาสจากสาขาวิชาที่เลือกเรียน ($\rho_v = 0.529$, $\rho_c = 0.846$)			
F3-1	0.745**	0.555	0.445
F3-2	0.660**	0.436	0.565
F3-3	0.903**	0.815	0.184
F3-4	0.699**	0.489	0.511
F3-5	0.594**	0.353	0.648
F4: ด้านค่านิยมสังคมไทย ($\rho_v = 0.680$, $\rho_c = 0.809$)			
F4-1	0.759**	0.576	0.424
F4-2	0.885**	0.783	0.216

** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01, ค่าที่ปรากฏในตารางเป็นค่าพารามิเตอร์ในภาพที่ 2

ตารางที่ 4 ค่า R^2 ของความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ

องค์ประกอบ	R^2			
	F1	F2	F3	F4
F1 ($\rho_v=0.448$)	-			
F2 ($\rho_v=0.416$)	0.194	-		
F3 ($\rho_v=0.529$)	0.224	0.168	-	
F4 ($\rho_v=0.680$)	0.227	0.195	0.144	-

3. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของเหตุผลในการตัดสินใจเลือกสาขาวิชาเรียน

ขั้นแรก เริ่มจากพิจารณาความเท่ากันของเมตริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมของประชากรด้วย Box's test พบว่าเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้น (sig. = .14) แต่เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบพบว่า ด้านสิ่งจูงใจภายนอก (F2) ของกลุ่มที่ลาออกกลางคัน ไม่สัมพันธ์กับด้านอื่น ๆ ดังนั้นจึงแยกทดสอบด้วย One-way ANOVA ดังนั้นจึงนำเฉพาะด้านที่มีความสัมพันธ์กันมาวิเคราะห์ในส่วนของ Multivariate tests ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม และขนาดอิทธิพล

Statistic test	Value	F	Hypothesis df	Error df	Sig.	Efface size
Pillai's Trace	0.010	2.770	3	550	0.041	0.015

จากตารางที่ 5 ผลการพิจารณาความแตกต่างระหว่างกลุ่มด้วยสถิติ Pillai's Trace ซึ่งเหมาะกับการทดสอบ 2 กลุ่มที่มีจำนวนแตกต่างกันมาก (กลุ่มคงอยู่ 490 คนและกลุ่มที่ลาออก 64 คน) (ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน, 2556, น. 246) พบว่า ค่า F เท่ากับ 2.770 (Sig. = .041) หมายความว่า นิสิตกลุ่มที่ลาออกกลางคันกับกลุ่มคงอยู่ให้ความสำคัญกับเหตุผลด้านทัศนคติต่อสาขาวิชาเรียนที่ส่งเสริมความก้าวหน้าของตน (F1) ด้านโอกาสจากสาขาวิชาที่เลือกเรียน (F3) และด้านค่านิยมสังคมไทย (F4) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีขนาดอิทธิพล (Efface size) เท่ากับ 0.015 ซึ่งเป็นอิทธิพลขนาดเล็กหรือแตกต่างกันเพียงเล็กน้อย ส่วนด้านสิ่งจูงใจภายนอก (F2) ผลการทดสอบความแตกต่างพบว่า ค่า F เท่ากับ 2.35 (Sig. = 0.13) หมายความว่า นิสิตกลุ่มที่ลาออกกลางคันกับกลุ่มคงอยู่ให้ความสำคัญกับเหตุผลด้านสิ่งจูงใจภายนอกไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

ประเด็นที่ 1 เป็นการอภิปรายผลในส่วนของการสำรวจเหตุผลในการตัดสินใจเลือกสาขาวิชาเรียนของนิสิต ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ทั้งนี้เพราะเป็นตัวแปรที่ยังไม่เครื่องมือวัดและนิยมเชิงปฏิบัติการ จากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาในกระบวนการนี้จะได้

เหตุผลที่มีส่วนสำคัญในการตัดสินใจเลือกสาขาเรียนของนิสิต ซึ่งจากผล การสำรวจเหตุผลการตัดสินใจเลือกสาขาวิชาเรียนของนิสิตพบว่า มีจำนวนทั้งหมด 24 ข้อ โดยเหตุผลที่นิสิตใช้ประกอบการตัดสินใจมากที่สุด คือ การเลือกเรียนตามความต้องการของตัวเองหรือความชอบส่วนตัว รองลงมาคือ เลือกเรียนเพราะคิดว่าเหมาะสมกับความสามารถของตน และเลือกเรียนเพราะผลประโยชน์หรือผลตอบแทนจากสายอาชีพ สอดคล้องกับทฤษฎีของฮอลแลนด์ที่อธิบายว่า บุคคลจะค้นหาสภาพแวดล้อมทางวิชาการหรือสภาพแวดล้อมในงานที่ส่งเสริมให้ตนเจริญรุ่งเรือง ซึ่งต้องสัมพันธ์กับความสนใจและพรสวรรค์กับความสามารถของบุคคล (Smart, et al., 2000)

ประเด็นที่ 2 เป็นการอภิปรายผลในส่วนของการสร้างและพัฒนาโมเดลการวัดเหตุผลใน การตัดสินใจเลือกสาขาวิชาเรียนของนิสิต โดยในขั้นแรกนำเหตุผลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาจัดกลุ่มด้วยการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสำรวจ (EFA) พบว่า มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ทศคติต่อสาขาวิชาเรียนที่ส่งเสริมความก้าวหน้าของตน 2) สิ่งจูงใจภายนอก 3) โอกาสจากสาขาวิชาที่เลือกเรียน และ 4) ด้านค่านิยมสังคมไทย ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับการศึกษาของปินที่ได้สร้างโมเดลเชิงสาเหตุเกี่ยวกับการลาออกจากสถาบันของนักศึกษา โดยตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อการลาออกได้แก่ คุณค่าที่แท้จริงของการศึกษา ความเชื่อมั่นต่อสถาบันที่เลือก เป้าหมายการศึกษา และความเชื่อมั่นของงานในอนาคต (Bean, 1982) จากนั้นขั้นที่สองนำโมเดลการวัดมาตรวจสอบความตรงด้วย การวิเคราะห์ปัจจัยเชิงยืนยัน (CFA) พบว่า โมเดลการวัดผ่านการประเมินด้านความสอดคล้องกลมกลืนและด้านความตรงเชิงโครงสร้างแสดงถึงคุณภาพด้านความตรง เมื่อพิจารณาคุณภาพการวัดของโมเดลพบว่า ค่าเฉลี่ยของความแปรปรวนที่สกัดได้มีค่าเท่ากับ 0.441 และความเที่ยงเชิงโครงสร้างมีค่าเท่ากับ 0.759 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ระดับพอใช้ นอกจากนี้ยังพบว่า องค์ประกอบด้านทศคติต่อสาขาวิชาเรียนที่ส่งเสริมความก้าวหน้าของตนที่ประกอบด้วย 7 ตัวชี้วัด คือ 1) เลือกเพราะเป็นสาขาที่มีความน่าสนใจ 2) เลือกเพราะคิดว่าเป็นสาขาที่เหมาะสมกับความสามารถของตน 3) เลือกเพราะมีความชอบในรายวิชาเฉพาะของสาขานั้น ๆ 4) เลือกเพราะอยากพัฒนาทักษะด้านที่ยังอ่อน 5) เลือกเพราะคิดว่าเป็นสาขาที่ส่งเสริมให้แสดงความสามารถได้เต็มที่ 6) เลือกเพราะคิดว่าความรู้ในสาขาที่เรียนสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้ และ 7) เลือกเรียนเพื่อนำไปประกอบอาชีพตามที่ใฝ่ฝันเอาไว้มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสาขาวิชาเรียนของนิสิตมากที่สุด เป็นด้านที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงถึง 0.727 สอดคล้องกับโมเดลของทินโตที่พบว่าปัจจัยที่เป็นลักษณะเฉพาะของนักศึกษา เช่น บทบาทความเชื่อของตน แรงจูงใจ และเป้าหมายของนักศึกษามีผลต่อการคงอยู่ในระดับอุดมศึกษา ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการลาออกของนักศึกษา คือ ระดับความตั้งใจในการเข้ามหาวิทยาลัย ระดับความสนใจในอาชีพที่คาดหวัง และความสามารถของนักศึกษา (Tinto, 1975) นอกจากนี้ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับแนวคิดของวิภาดา กาลถาง (2561) ที่อธิบายว่า เมื่อนิสิตรับรู้ถึงอัตลักษณ์ของตนจะส่งผลให้ตัวของนิสิตเข้าใจความต้องการ ความถนัด ศักยภาพของตนเอง อันจะนำไปสู่การดำเนินชีวิตที่ดี ประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับความสามารถของตนเอง และหากนิสิตต้องเจอกับปัญหาอุปสรรคนิสิตก็จะสามารถแก้ไข ปัญหาต่างที่เกิดขึ้นด้วยตนเองได้ ตลอดจนสร้างแรงจูงใจที่จะกระทำการสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมสามารถให้กำลังใจตนเองในการที่จะเผชิญข้อขัดแย้งต่าง ๆ ได้ และชวีศา แข่งสมุทร (2549) ได้อธิบายว่าการที่

นิสิตรู้ความสามารถของตนมีผลต่อการมองในแง่ดี ทำให้ประสบความสำเร็จในการทำงาน การเรียน และการกีฬา มากกว่าคนที่มองในแง่ร้าย

ประเด็นที่ 3 เป็นการอภิปรายผลในส่วนของการเปรียบเทียบความแตกต่างของเหตุผลในการตัดสินใจเลือกสาขาวิชาเรียนระหว่างนิสิตกลุ่มที่คงอยู่กับกลุ่มเสี่ยงลาออกกลางคัน ซึ่งผลการวิจัยพบว่า นิสิตกลุ่มที่คงอยู่กับกลุ่มเสี่ยงลาออกกลางคันให้ความสำคัญกับเหตุผลในการตัดสินใจเลือกสาขาวิชาเรียน ด้านทัศนคติต่อสาขาวิชาเรียนที่ส่งเสริมความก้าวหน้าของตน ด้านโอกาสจากสาขาวิชาที่เลือกเรียน และด้านค่านิยมสังคมไทยแตกต่างกันเพียงเล็กน้อย ส่วนด้านสิ่งจูงใจภายนอกไม่พบความแตกต่างสอดคล้องกับการวิจัยของปินที่พบว่า การเลือกสาขาวิชา ความเชื่อมั่นของงานในอนาคต และเป้าหมายทางการศึกษามีความสัมพันธ์เพียงเล็กน้อยต่อการคงอยู่ของนักศึกษา (Bean, 1982) ดังนั้นจะเห็นว่าเหตุผลในการตัดสินใจเลือกสาขาวิชาเรียนมีผลเพียงเล็กน้อยต่อการคงอยู่หรือลาออกกลางคัน ซึ่งยังไม่เป็นไปตามแนวคิดของฮอลล์แลนดที่ระบุอย่างชัดเจนว่า คนจะค้นหาสภาพแวดล้อมทางวิชาการ หรือสภาพแวดล้อมในงานที่ส่งเสริมให้ตนเจริญรุ่งเรือง สอดคล้องกับความสนใจ พรสวรรค์ และความสามารถของบุคคล ซึ่งความหลากหลายของสภาพแวดล้อมจะส่งเสริมพฤติกรรม และความสนใจทางวิชาการที่สอดคล้องกัน ระหว่างคน วิชาการ และสิ่งแวดล้อมในการทำงาน จะส่งผลกระทบโดยตรงต่อความพึงพอใจของแต่ละบุคคล (Smart, et al., 2000)

ข้อเสนอแนะ

1. การนำผลการวิจัยไปใช้ กล่าวคือ โมเดลการวัดเหตุผลในการตัดสินใจเลือกสาขาวิชาเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ถึงแม้จะยังไม่สามารถพิสูจน์ได้อย่างชัดเจนว่ามีผลต่อการคงอยู่ของนิสิต แต่จากการยืนยันของนิสิตที่มีผลการเรียนในระดับดีได้ยืนยันแล้วว่าทัศนคติต่อสาขาวิชาเรียนที่ส่งเสริมความก้าวหน้าของตน มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกสาขาวิชาเรียนมากที่สุด และเป็นแรงผลักดันให้ประสบความสำเร็จทางการศึกษา ดังนั้นฝ่ายแนะแนวการศึกษาควรนำสารสนเทศดังกล่าวไปให้ความรู้กับนักเรียนที่เตรียมตัวเข้าเรียนต่อในระดับอุดมศึกษา

2. การวิจัยในครั้งต่อไป กล่าวคือ โมเดลการวัดเหตุผลในการตัดสินใจเลือกสาขาวิชาเรียน ยังมีข้อจำกัดในเรื่องขอบเขตประชากร และจำนวนเหตุผลที่ผ่านเกณฑ์การประเมินเพียง 18 ข้อ ผู้สนใจสามารถที่จะนำระเบียบวิธีวิจัยดังกล่าวไปขยายขอบเขตการศึกษา จากนั้นนำผลการศึกษามาสังเคราะห์ร่วมกัน เพื่อสร้างโมเดลการวัดเหตุผลในการตัดสินใจเลือกสาขาวิชาเรียนที่มีขอบเขตการศึกษาที่กว้างขึ้น และโมเดลมีความแกร่ง (Strong) มากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กองทะเบียนและประมวลผลการศึกษา. (2559). สถิตินิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา. สืบค้น 1 พฤศจิกายน

2559, จาก <http://reg.buu.ac.th/registrar/stat.asp?avs200471321=1>

- กองบริหารแผนและงบประมาณการวิจัยและสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. (2560). *กรอบการวิจัยประจำปีงบประมาณ 2561*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์บางกอกปรีนส์.
- ชวีกา เพ่งสมุทร. (2549). การมองในแง่ดี. *วารสารการวัดผลการศึกษา*, 28(82), 49-66.
- เดอะอีสานเรคคอร์ด (2558). *ออกนอกระบบมหาวิทยาลัยขอนแก่นกับอนาคตที่ไม่แน่นอน*. สืบค้น 27 พฤษภาคม 2559, จาก <https://isaanrecord.com/category/feature-th/>
- วิภาดา กาลถาง. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่ออัตลักษณ์ของนิสิตชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. *วารสารการวัดผลการศึกษา*, 35(97), 80-90.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2556). *การใช้สถิติในงานวิจัยอย่างถูกต้องและได้มาตรฐานสากล* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดสามลดา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2555). *แนวทางการศึกษาและชีวิต (องค์ประกอบก่อนตัดสินใจเลือกอาชีพ)*. สืบค้น 4 ตุลาคม 2559, จาก <http://guidance.obec.go.th/?p=1033>.
- สุวิมล ติรกานันท์. (2555). *การวิเคราะห์ตัวแปรพหุในงานวิจัยทางสังคมศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Bean, J. P. (1982). Student attrition, intentions, and confidence: Interactions effects in a path model. *Research in Higher Education*, 17(4), 291-319.
- Hair Jr, William C. Black, Barry J. Babin, Rolph E. Anderson. (2010). *Multivariate Data Analysis*. Upper Saddle River: NJ.
- Smart, J. C., Feldman, K. A., & Ethington, C.A. (2000). *Academic disciplines: Holland's theory and the study of college students and faculty*. Nashville, TN: Vanderbilt University Press.
- Schermelleh-Engel, Moosbrugger & Muller (2003). Evaluating the Fit of Structural Equation Models: Tests of Significance and Descriptive Goodness-of-Fit Measures. *Methods of Psychological Research Online*, 8(2), 23-74.
- Tinto, V. (1975). Dropout from higher education: A theoretical synthesis of recent research. *Review of Educational Research*, 45(1), 89-125.
- Tinto, V. (1997). Colleges as communities: Exploring the educational character of Student persistence. *Journal of Higher Education*, 68(6), 599-623.